

Uiteindelijk is de prestatie naar de cliënt het belangrijkste

Aanbesteden of subsidiëren van Wmo

Tekst: Jan Telgen, Hoogleraar Inkoopmanagement Universiteit Twente

Bij het inkopen van Wmo-diensten wordt vaak de vraag gesteld of deze nu al dan niet aanbesteed moeten worden. Als alternatief wordt dan voorgesteld om rechtstreeks een subsidierelatie met een aanbieder aan te gaan. De zaak ligt natuurlijk iets ingewikkelder dan de keuze tussen de twee bovenstaande mogelijkheden. Dat blijkt wel uit de controverses in publicaties en de discussies in het parlement. Laten we de situatie even kort samenvatten en ons daarna op de hoofdzaak concentreren.

Of je al dan niet moet aanbesteden - let wel: geen vrije keuze - wordt bepaald door de aard van de opdrachtgever. Voor Wmo-diensten is dat de gemeente en een gemeente is volledig aanbestedingsplichtig.

Welke procedure je vervolgens moet toepassen, is afhankelijk van het karakter van de diensten die je inkoop. Voor de meeste 'gewone' diensten (2A) moet de volledige aanbestedingsprocedure worden gevolgd. Voor diensten in de sfeer van zorg en welzijn (2B) hoeft alleen een heel beperkte procedure te worden gevolgd, waarbij zelfs onderhandelen een mogelijkheid is. Feitelijk geldt dan slechts de verplichting om achteraf de winnaar te publiceren en verder eerlijk een zelfgekozen procedure te doorlopen.

Dit laatste wordt in de discussies ten onrechte ook wel bestempeld als niet aanbesteden. Formeel is dit echter gewoon aanbesteden, maar dan via een heel lichte procedure.

De discussie of Hulp bij het Huishouden (HH) moet worden aanbesteed, gaat er in feite om of het verzorgen van de huishouding nu een 'gewone' dienst is, zoals schoonmaak (2A), of een typische zorgdienst, zoals wondverzorging of het wassen van patiënten (2B).

Subsidiëren mag

Subsidiëren is een vrije keuze van een gemeente. De gemeente kan vrijelijk besluiten een activiteit al dan niet te subsidiëren. Ze hoeven niets. Maar er zijn wel wat beperkingen.

Jan Telgen

'Het gaat er niet zozeer om hoe je iets doet (aanbesteden of subsidiëren), maar wát je nu precies doet.'

Doet het ertoe?

Hiervoor hebben we aangegeven of je moet aanbesteden of kunt subsidiëren in de Wmo. Maar eigenlijk veel belangrijker is de vraag **wat het beste is** om te doen. En dan is het alles overheersende antwoord toch dat het er niet zozeer om gaat hoe je iets doet (aanbesteden of subsidiëren), maar wát je nu precies doet. Het is jammer dat de discussie over aanbesteden of subsidiëren in de Wmo meer aandacht heeft gekregen dan vragen als:

- Wat is de zin van een onderscheid in HH1 en HH2 - of willen we weer AWBZ'tje spelen?
- Wat kan collectief en wat moet individueel?
- Hoe koppelen we indicatie en uitvoering en welke terugkoppelmechanismen bouwen we in?
- Hoe koppelen we prestatieveld 6 (HH) aan de andere prestatievelden?
- Hoe zorgen we dat er niet alleen HH wordt geleverd, maar dat de doelstellingen van de Wmo (meedoen met de maatschappij) gerealiseerd worden?

Op www.wmoinkopers.nl kunt u mee discussiëren over deze vragen.

Kunnen we de beoogde prestatie (output of outcome) contracteren, in plaats van de in te zetten middelen (input)? Deze en vele andere vragen zijn uiteindelijk veel belangrijker dan een strikt genomen technische discussie over aanbesteden of subsidiëren. Het gaat tenslotte om de prestatie naar de cliënten en niet om de relatie tussen gemeente en zorgaanbieder. ●

Zo mag de subsidie niet leiden tot versterking van de markt - wat al gauw het geval is als er meer aanbieders zijn en er wordt er maar één gesubsidieerd. Ook als de aanbieder een commerciële organisatie is, is subsidiëren al snel niet meer aan de orde.

Een derde beperking is het feit dat subsidiëren al gauw een vreemde optie is als de gemeente zelf de behoefte aan een bepaalde dienst formuleert. Subsidiëren komt veel meer in aanmerking als de ontvangende partij een activiteit wil uitvoeren, maar dat niet gefinancierd kan krijgen.

Contractvorm

Soms wordt ook onderscheid gemaakt tussen aanbesteden en subsidiëren via de contractvorm. Een privaatrechtelijk contract zou dan overeenkomen met inkoop of aanbesteden en een publiekrechtelijk contract met subsidiëren. Zo simpel is het echter niet. Er zijn ook subsidierelaties die vormgegeven zijn in een privaatrechtelijk contract en er zijn inkoop situaties die resulteren in een publiekrechtelijk contract.

De laatste combinatie komt steeds meer voor: een subsidierelatie (publiekrechtelijk contract) wordt dan aanbesteed. Verschillende aanbieders dingen dan mee naar een (groter deel van) een subsidierelatie. Denk aan kinderopvang, muziekonderwijs of verslavingszorg: de beste voorstellen worden gesubsidieerd. En dat de selectie van de beste voorstellen dan via een competitie gaat die aanbesteding heet, is bijzaak.